

Cauza C-311/19**Cerere de decizie preliminară****Data depunerii:**

16 aprilie 2019

Instanța de trimitere:

Nejvyšší správní soud (Republica Cehă)

Data deciziei de trimitere:

21 martie 2019

Recurentă:

BONVER WIN, a. s.

Intimat:

Ministerstvo financí

[omissis]

ORDONANȚĂ

Nejvyšší správní soud [Curtea Administrativă Supremă, Republica Cehă] [omissis] [componenta Camerei extinse] în litigiul dintre reclamanta: **BONVER WIN a.s.**, cu sediul în [omissis] Ostrava [Republica Cehă], [omissis] și intimatul: **Ministerstvo financí** [Ministerul Finanțelor], cu sediul în Praga 1 [omissis] [Republica Cehă], împotriva deciziei ministrului finanțelor din 22 iulie 2014 [omissis] în recursul formulat de reclamantă împotriva hotărârii pronunțate de Městský soud v Praze [Tribunalul Municipal din Praga] la 15 iunie 2016

dispune:

I. Adresează Curții de Justiție a Uniunii Europene următoarele întrebări preliminare:

1) **Articolul 56 și următoarele din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene se aplică unei reglementări naționale (o măsură obligatorie de aplicare generală sub forma unui decret municipal) care interzice un anumit serviciu într-o parte a unei localități pentru simplul motiv că**

unii dintre clienții unui prestator de servicii afectat de această reglementare pot proveni sau provin din alt stat membru al Uniunii Europene?

În cazul unui răspuns afirmativ, simpla invocare a posibilei prezențe a unor clienți din alt stat membru este suficientă pentru a atrage aplicabilitatea articolului 56 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene sau prestatorul de servicii are obligația de a dovedi prestarea efectivă de servicii către clienți care provin din alte state membre?

2) Este relevant pentru răspunsul la prima întrebare faptul că:

a) eventualele restricții privind libera prestare a serviciilor sunt limitate în mod semnificativ, atât din punct de vedere geografic, cât și din punct de vedere material (aplicabilitatea eventuală a unei excepții *de minimis*);

b) nu reiese că legislația națională reglementează în mod diferit, în drept sau în fapt, situația operatorilor care prestează servicii în principal către cetățenii altor state membre ale Uniunii Europene, pe de o parte, și cea a operatorilor care vizează clientela internă, pe de altă parte?

II. [omissis] [procedură națională]

Motivare:

I. Obiectul procedurii

- [1] Reclamanta (denumită în continuare „recurenta”) este o societate comercială de drept ceh având ca obiect de activitate jocurile de noroc, care funcționează în orașul Děčín pe baza unei licențe acordate de intimat, Ministerul Finanțelor. [OR 2]
- [2] Decretul nr. 3/2013 al [omissis] al municipalității din Děčín privind reglementarea exploatării pariurilor, a loteriilor și a altor jocuri similare, o măsură cu caracter obligatoriu de aplicare generală, interzice exploatarea jocurilor de noroc, a loteriilor și a altor jocuri similare în sensul Legii nr. 202/1990 privind loteriile și alte jocuri similare (denumită în continuare „Legea loteriilor”) pe întreg teritoriul localității Děčín, permițând o excepție pentru cazinourile situate în locurile menționate în anexa 1 la decret. Ca urmare, cu excepția cazului în care localurile lor erau situate la una dintre adresele menționate în anexa la decretul municipal, operatorii autorizați de pariuri și loterii se aflau într-o situație de încălcare a legii.
- [3] Prin decizia din 22 octombrie 2013, în temeiul articolului 43 alineatul 1 din Legea loteriilor, intimatul a retras autorizația recurentei de exploatare a jocurilor de noroc la adresa Kamenická, 657/155, Děčín. În motivarea acestei decizii, intimatul a arătat că această licență nu era conformă cu Decretul municipal nr. 3/2013.

Recurenta a formulat o cale de atac administrativă împotriva deciziei intimatului, care a fost respinsă printr-o decizie a ministrului finanțelor din 22 iulie 2014.

- [4] Recurenta a atacat această decizie în fața Městský soud v Praze [Tribunalul Municipal din Praga], care a respins acțiunea. În motivarea hotărârii sale, instanța a respins, printre altele, argumentul potrivit căruia normele naționale sunt contrare dreptului Uniunii. Instanța a statuat că dreptul Uniunii nu se aplică în această situație întrucât, în speță, recurenta nu este o persoană care își exercită libertatea de a presta servicii.
- [5] Recurenta a formulat recurs în fața Nejvyšší správní soud [Curtea Administrativă Supremă] împotriva hotărârii Městský soud v Praze [Tribunalul Municipal din Praga]. Recurenta a susținut că această din urmă instanță a săvârșit o eroare prin faptul că nu a pus în aplicare legislația Uniunii. În opinia recurentei, dispozițiile Decretului municipal nr. 3/2013 al orașului Děčín și dispozițiile Legii loteriilor (în special articolul 43 alineatul 1 coroborat cu articolul 50 alineatul 4) sunt contrare dreptului Uniunii. Recurenta face referire, în special, la Hotărârea Curții Berlington Hungary și alții, C-98/14, potrivit căreia măsurile adoptate de statele membre în ceea ce privește restricțiile privind exploatarea loteriilor pe teritoriul lor trebuie să îndeplinească criteriile de proporționalitate definite de Curte la punctul 92 din această hotărâre. Recurenta a argumentat că reglementarea loteriilor în Republica Cehă nu îndeplinește aceste criterii: reglementarea națională în materia loteriilor nu este sistematică, nici coerentă, deoarece le permite municipalităților să adopte o abordare complet arbitrară atunci când emit măsuri obligatorii de aplicare generală sub formă de decrete, fără a impune norme sau limite în privința acestora.
- [6] Invocând punctele 25 și 26 din Hotărârea Curții Berlington Hungary, recurenta a subliniat că „o parte dintre clienții” care vizitaseră sediile loteriei la Děčín și utilizaseră serviciile loteriilor în cauză erau cetățeni ai altor state membre ale Uniunii. Prin urmare, recurenta presta servicii acestor persoane în sensul articolului 56 TFUE. Recurenta a susținut această afirmație printr-o declarație pe proprie răspundere dată de o persoană care cunoștea în detaliu situația sediului în cauză și a propus, de asemenea, ca această persoană să fie audiată ca martor. În plus, recurenta a invocat o serie de alte motive, a căror expunere nu este necesară în contextul prezentelor întrebări preliminare.
- [7] În răspunsul său la calea de atac formulată, intimatul a arătat printre altele că legislația Uniunii nu se aplică situațiilor pur interne și că argumentul referitor la clienții străini este lipsită de relevanță.
- [8] Camera a cincea a Nejvyšší správní soud [Curtea Administrativă Supremă], în urma unei evaluări preliminare a cauzei, urmărește să repună în discuție jurisprudența anterioară a acestei instanțe. Prin urmare, a trimis cauza Camerei extinse a instanței menționate. Camera a cincea a precizat că, în general, în cauze precum cea a recurentei, Nejvyšší správní soud [Curtea Administrativă Supremă] nu distinge niciun „element de drept al Uniunii”, astfel încât operatorul de loterii

și alte jocuri similare nu are posibilitatea să invoce în cadrul acestei proceduri legislația Uniunii, în special normele cu privire la libertatea de a presta servicii. Cu toate acestea, într-un memoriu suplimentar și în recurs, recurenta a susținut că dreptul Uniunii este aplicabil, întrucât unii dintre clienții săi sunt resortisanți ai altor state membre ale Uniunii cărora recurenta le presta servicii în sensul articolului 56 TFUE. În plus, Děčín este situat la aproximativ 25 km de frontiera cu Germania și reprezintă o locație populară pentru prestarea de servicii [OR 3] către cetățenii germani. Prin urmare, nu poate exista nicio îndoială cu privire la existența unui element transfrontalier. Acest argument a determinat Camera a cincea să sesizeze Camera extinsă a Nejvyšší správní soud [Curtea Administrativă Supremă].

- [9] Camera a cincea a Nejvyšší správní soud [Curtea Administrativă Supremă] consideră că dreptul Uniunii este aplicabil în cauză tocmai pentru că unii dintre clienții recurenteii sunt resortisanți ai altor state membre ale Uniunii. În cazul în care un reclamant a declarat că prestează servicii și pentru cetățenii altor state membre ale Uniunii, aplicabilitatea dreptului Uniunii nu poate fi înlăturată de o simplă declarație conform căreia raportul juridic în cauză este unul exclusiv la nivel național, fără legătură cu schimburile comerciale dintre statele membre. Astfel, rezultă în mod evident din Hotărârea *Berlington Hungary* că, atunci când unii clienți sunt resortisanți ai altor state membre ale Uniunii, această situație nu este o chestiune exclusiv națională, mai curând, aceasta constituie prestare de servicii transfrontaliere în sensul articolului 56 TFUE. Prin urmare, faptul că recurenta este o persoană juridică de drept ceh care oferă servicii în Republica Cehă nu este de natură să excludă aplicabilitatea dreptului Uniunii în prezenta cauză.
- [10] Camera a cincea a Nejvyšší správní soud [Curtea Administrativă Supremă] subliniază că, deși reglementarea jocurilor de noroc nu face obiectul armonizării la nivelul Uniunii Europene, nu este mai puțin adevărat că statele membre trebuie să respecte dreptul Uniunii și, în special, dispozițiile de drept primar al Uniunii referitoare la libera prestare a serviciilor. În același timp, este necesar să se rețină că Curtea de Justiție nu aplică o regulă *de minimis* atunci când analizează dacă o anumită restricție privind libertățile fundamentale ale pieței interne intră în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii. Curtea a statuat în mod constant că Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene se aplică oricărei restricții privind o libertate fundamentală, chiar dacă este cu întindere limitată sau de importanță minoră.
- [11] Având în vedere concluziile de mai sus și în special cele din [omissis] jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene, Camera a cincea a Nejvyšší správní soud [Curtea Administrativă Supremă] consideră că nu este necesar să se adreseze Curții de Justiție a Uniunii Europene întrebarea dacă prezenta cauză implică un element de drept al Uniunii. În această privință, este vorba despre un *acte éclairé*. Cu toate acestea, alte camere ale Nejvyšší správní soud [Curtea Administrativă Supremă] au pronunțat hotărâri diferite în cauze comparabile, considerând că dreptul Uniunii nu era aplicabil, chiar dacă serviciile erau prestate

parțial și unor resortisanți ai altor state membre ale Uniunii. Prin urmare, Camera a cincea a trimis cauza Camerei extinse a Nejvyšší správní soud [Curtea Administrativă Supremă], în vederea modificării de către aceasta a jurisprudenței anterioare.

- [12] Ca răspuns la trimiterea cauzei către Camera extinsă, recurenta a propus ca aceasta să adreseze Curții de Justiție o întrebare preliminară și să clarifice dacă dreptul Uniunii este sau nu este aplicabil.

II. Dreptul Uniunii și legislația națională pertinentă

- [13] Articolul 56 TFUE prevede că „în conformitate cu dispozițiile ce urmează, sunt interzise restricțiile privind libera prestare a serviciilor în cadrul Uniunii cu privire la resortisanții statelor membre stabiliți într-un alt stat membru decât cel al beneficiarului serviciilor”.
- [14] Potrivit articolului 50 alineatul 4 din Legea loteriilor, aplicabilă în 2013, o municipalitate poate adopta o măsură obligatorie de aplicare generală sub forma unui decret care prevede că pariurile, loteriile și alte jocuri similare pot fi exploatate doar în locurile și în intervalele orare stabilite în decret sau poate specifica în ce locuri din localitate și în ce intervale orare este interzisă funcționarea acestor loterii și a altor jocuri similare sau poate să interzică în totalitate exploatarea de loterii și alte jocuri similare pe întreg teritoriul localității. În același timp, Legea loteriilor definește pariurile, loteriile și alte jocuri similare.
- [15] În temeiul Legii loteriilor, municipalitățile au dreptul de a reglementa exploatarea jocurilor de noroc prin măsuri obligatorii de aplicare generală emise în temeiul competențelor autonome ale acestora. În temeiul respectivelor competențe, pot impune o interdicție totală cu privire la jocurile de noroc în cadrul municipalității, pot autoriza selectiv exploatarea acestora sau pot emite o licență generală. Alegerea unei anumite forme de reglementare reprezintă o decizie de politici publice în cadrul marjei de apreciere a municipalității care își exercită dreptul la autonomie administrativă. Unele municipalități își utilizează marja de apreciere în temeiul Legii loteriilor, [OR 4] fie prin impunerea unei interdicții totale fie, mai frecvent, prin aplicarea unei interdicții selective (astfel cum a procedat orașul Děčín în prezenta cauză), în timp ce altele nu reglementează deloc jocurile de noroc.
- [16] Responsabilitatea de a monitoriza dacă municipalitatea nu a depășit limitele marjei sale de apreciere în procesul de elaborare a politicilor permise de principiile constituționale și de legislația pertinentă a Uniunii (dacă este aplicabilă în cauză) revine, în primul rând, Ministerului de Interne, în cadrul atribuțiilor sale de supraveghere a modului în care își exercită municipalitățile competențele autonome. Legalitatea și constituționalitatea unui decret care este o măsură obligatorie de aplicare generală pot fi, de asemenea, examinate de o instanță administrativă — ca, de altfel, în speță — sau de Ústavní soud [Curtea Constituțională).

- [17] În temeiul articolului 50 alineatul 4 din Legea loteriilor, orașul Děčín a adoptat Decretul nr. 3/2013 privind reglementarea exploataării de pariuri, loterii și alte jocuri similare. Acest decret a interzis funcționarea pariurilor, a loteriilor și a altor jocuri similare pe întreg teritoriul orașului, în conformitate cu legea. În același timp, anexa 1 la decret enumeră adresele concrete din Děčín în care este permisă funcționarea cazinourilor.
- [18] Jurisprudența anterioară a Nejvyšší správní soud [Curtea Administrativă Supremă] a concluzionat că legislația Uniunii care reglementează libertatea de a presta servicii în interiorul Uniunii Europene nu este aplicabilă tipului de act normativ mai sus menționat, chiar dacă unii dintre clienții cazinourilor sau entităților similare sunt resortisanți ai altor state membre ale Uniunii.

III. Analiza întrebărilor preliminare

- [19] În speță, Nejvyšší správní soud [Curtea Administrativă Supremă] trebuie să răspundă la întrebarea dacă dreptul Uniunii — în special normele care reglementează libertatea de a presta servicii pe teritoriul Uniunii (articolul 56 și următoarele TFUE) — este aplicabil pentru simplul fapt că unii dintre clienții cazinoului recurente sunt resortisanți ai altor state membre ale Uniunii Europene.
- [20] Pentru motivele expuse mai jos, Camera extinsă a Nejvyšší správní soud [Curtea Administrativă Supremă] consideră necesar să adreseze Curții de Justiție a Uniunii Europene o întrebare preliminară.
- [21] Libertatea de a presta servicii, garantată de dreptul Uniunii, se aplică nu doar prestatorilor de servicii, ci și clienților (a se vedea Hotărârea Cowan, 186/87, EU:C:1989:47, și jurisprudența ulterioară). Camera extinsă observă că problema centrală în prezentul litigiul este cea a posibilelor restricții privind libertatea *clienților* de a beneficia de servicii. Recurenta este o societate cu răspundere limitată de drept ceh cu sediul în Republica Cehă, așadar, din punctul de vedere al prestatorului, nu există nicio obiecție referitoare la eventualele restricții privind libertatea de a presta servicii.
- [22] Camera extinsă acceptă că din jurisprudența Curții poate decurge că articolul 56 și următoarele TFUE sunt aplicabile în speță. Persoanele stabilite pe teritoriul unui stat membru care se deplasează în alt stat membru în calitate de turiști sau într-o călătorie de studii trebuie să fie considerate beneficiari de servicii în sensul dreptului Uniunii (Hotărârea Comisia/Spania, C-211/08, EU:C:2010:340, punctul 51 și jurisprudența citată).
- [23] În Hotărârea Berlington Hungary și alții, C-98/14, EU:C:2015:386, Curtea a reținut în primul rând că o parte dintre clienții reclamantelor din acțiunea principală erau cetățeni ai Uniunii Europene care își petreceau vacanța în Ungaria (punctul 25) și apoi a menționat (punctul 26): „serviciile pe care un prestator stabilit într-un stat membru le furnizează, fără a se deplasa, unui destinatar stabilit într-un alt stat membru constituie o prestare de servicii transfrontalieră, în sensul articolului 56 TFUE”. Curtea citează, de asemenea, jurisprudența sa anterioară

(Hotărârea Alpine Investments, C-384/93, EU:C:1995:126, punctele 21 și 22, Hotărârea Gambelli și alții, C-243/01, EU:C:2003:597, punctul 53, și Hotărârea Comisia/Spania, C-211/08, EU:C:2010:340, punctul 48).

- [24] O reglementare națională precum legislația cehă care reglementează loteriile și pariurile — care se aplică fără a face distincție între resortisanții cehi și cei din alte state membre — nu poate intra, în general, sub incidența dispozițiilor referitoare la libertățile fundamentale garantate de Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene decât în măsura în care aceasta se aplică unor situații care au legătură [OR 5] cu schimburile comerciale dintre statele membre (a se vedea în acest sens Hotărârea Anomar și alții, C-6/01, EU:C:2003:446, punctul 39, și Hotărârea Garkalns, C-470/11, EU:C:2012:505, punctul 21).
- [25] Majoritatea cauzelor pronunțate de Curtea de Justiție a Uniunii Europene în această privință a avut un obiect cu un important element „transfrontalier”.
- [26] Hotărârea Alpine Investments privea prestarea de servicii în legătură cu contractele futures de mărfuri oferite prin telefon din Țările de Jos către clienți nu numai în Țările de Jos, ci și în alte state membre ale Uniunii; reglementarea națională interzicea astfel de oferte de servicii, inclusiv în alte state membre. Curtea a concluzionat că dreptul Uniunii „se aplică în cazul serviciilor pe care un prestator le oferă prin telefon unor potențiali destinatari stabiliți în alte state membre și pe care le furnizează fără a se deplasa din statul membru în care este stabilit” (punctul 22).
- [27] În Hotărârea Gambelli, Curtea a concluzionat, prin analogie, că dreptul Uniunii se referă de asemenea la serviciile pe care un prestator stabilit într-un stat membru le oferă prin internet — fără a se deplasa — unor destinatari din alt stat membru (ofertă transfrontalieră de servicii pe internet). Orice limitare a acestor activități constituie o restricție a libertății unui astfel de prestator de a presta servicii (punctul 54).
- [28] În Hotărârea Berlington Hungary, Curtea, reamintind, în același timp, că o parte dintre clienții reclamantelor din acțiunea principală erau cetățeni ai Uniunii care își petreceau vacanța în Ungaria (punctul 25), a reținut de asemenea că dreptul Uniunii reglementează situațiile în care „nu poate fi nicidecum exclus ca resortisanți stabiliți în alte state membre decât Ungaria să fi fost sau să fie interesați să înființeze săli de jocuri de noroc pe teritoriul maghiar” (punctul 27).
- [29] Cu toate acestea, este evident că jurisprudența Curții în domeniul libertății de a presta servicii încă nu a statuat clar dacă dreptul Uniunii, inclusiv articolul 56 și următoarele TFUE, se aplică pentru simplul motiv că un serviciu prestat într-un stat membru în primul rând pentru resortisanții acelui stat membru este, de asemenea, utilizat sau poate fi utilizat și de un grup de cetățeni ai unui alt stat membru al Uniunii.
- [30] Această problemă a determinat Camera extinsă să adreseze *prima întrebare* preliminară. În cazul în care o instanță națională este sesizată în privința unui

posibil conflict cu normele privind libertatea de a presta servicii în temeiul dreptului Uniunii, cine are obligația de a demonstra existența unui element transfrontalier, care atrage aplicabilitatea articolului 56 și următoarele TFUE, și în ce măsură este necesar să facă acest lucru? Afirmăția unei părți (de regulă) că cetățenii altor state membre vizitează sau pot vizita sediul său este suficientă pentru a atrage aplicabilitatea dispozițiilor tratatului? Sau obligația de a demonstra acest lucru revine părții interesate? Iar vizita efectuată de un singur client din alt stat membru este suficientă?

- [31] Camera extinsă arată că nu poate fi de acord cu concluzia ipotetică potrivit căreia o vizită întâmplătoare a unui singur cetățean al altui stat membru al Uniunii într-un spațiu în care se prestează orice fel de servicii ar putea (în teorie) să atragă în mod automat aplicabilitatea articolului 56 TFUE referitor la orice dispoziție de drept național care reglementează acest sector de servicii în general la nivel național. Dacă aceasta ar fi situația, probabil că nu ar exista în Republica Cehă niciun spațiu aflat sub incidența dispozițiilor de drept naționale care nu ar intra sub incidența articolului 56 TFUE. Astfel, probabil că nu există niciun sediu oriunde în Europa de astăzi — în esență, indiferent de natura serviciilor — ale cărui servicii nu sunt folosite de clienți străini, cel puțin din când în când.
- [32] Prin intermediul celei de a doua întrebări preliminare, Camera extinsă solicită, de asemenea, să se stabilească dacă anumite considerații și principii existente în alte domenii (conexe) ale dreptului Uniunii ar putea să nu fie pertinente pentru examinarea primei întrebări.
- [33] O temă de dezbatere ar putea consta în întrebarea dacă ar trebui introdusă o regulă *de minimis* — astfel cum există, de exemplu, în domeniul dreptului concurenței, al ajutoarelor de stat sau al achizițiilor publice (ultimul sub forma unui prag la nivelul Uniunii pentru domeniul de aplicare/valoarea [OR 6] contractului) — în legătură cu libera prestare a serviciilor. Retragerea unei autorizații de funcționare a unui operator de jocuri de noroc la o singură adresă într-un orașel din Republica Cehă, care ar putea însemna că un client din alt stat membru nu poate să frecventeze incinta în cauză, constituie cu adevărat o amenințare sau o restricție privind libera prestare a serviciilor și, prin urmare, ar trebui să fie un subiect de interes pentru legislația Uniunii și pentru Curtea de Justiție a Uniunii Europene?
- [34] Camera extinsă adaugă că, chiar și în cazurile care ar putea constitui subiectul unei reguli *de minimis* din punctul de vedere al dreptului Uniunii, este în continuare, în mod natural, obligația instanțelor statelor membre să se asigure că restricțiile privind dreptul de a desfășura o activitate comercială și de a presta servicii, precum în speță, nu sunt arbitrare și discriminatorii. Dreptul intern oferă însă instanțelor naționale suficiente mijloace pentru a realiza acest lucru. Instanțele de contencios administrativ sunt, de asemenea, pregătite să protejeze normele dreptului Uniunii; totuși, înainte de aplicarea acestor norme, trebuie să se stabilească mai întâi că există o legătură suficientă cu libertatea de prestare a serviciilor pe întreg teritoriul Uniunii. Camera extinsă nu constată o astfel de legătură în speță.

- [35] Camera extinsă dorește, de asemenea, să atragă atenția asupra unei observații pertinente din Hotărârea Keck și Mithouard (C-267/91 și C-268/91, EU:C:1993:905), deși este conștientă că această hotărâre privește libera circulație a mărfurilor, mai degrabă decât cea a serviciilor. Camera extinsă consideră că aplicarea unor dispoziții naționale prin care se interzice sau se reglementează un anumit serviciu într-un anumit teritoriu nu poate intra sub incidența articolului 56 TFUE doar pentru simplul motiv că o parte dintre clienții prestatorului de servicii provin din alt stat membru al Uniunii, cu condiția, evident, ca aceste dispoziții de drept național să se aplice tuturor entităților relevante care își desfășoară activitatea pe teritoriul național. În mod similar, legislația națională trebuie să reglementeze în același mod, în drept și în fapt, entitățile care prestează servicii în primul rând pentru cetățenii altor state membre ale Uniunii, pe de o parte, și entitățile care vizează o clientelă internă, pe de altă parte (a se vedea *mutatis mutandis* punctul 16 din Hotărârea Keck și Mithouard).
- [36] Camera extinsă are convingerea că, în cazul în care sunt îndeplinite astfel de condiții (nediscriminatorii), aplicarea unor norme care interzic sau reglementează jocurile de noroc la nivel municipal, precum în speță, nu intră sub incidența articolului 56 și următoarele TFUE. Camera extinsă reamintește că, în speță, operatorului — o persoană juridică de drept ceh — i s-a interzis exploatarea jocurilor de noroc numai într-o parte a unui oraș cu o populație de aproximativ 50 000 de locuitori. Exploatarea jocurilor de noroc este încă permisă în anumite părți ale orașului menționate în mod explicit în decretul municipal. În speță, nimic nu indică faptul că decretul, ca măsură obligatorie de aplicare generală, ar avea un efect diferit, în drept sau în fapt, în cazul operatorilor care prestează servicii în primul rând pentru cetățenii altor state membre ale Uniunii (de asemenea, Camera extinsă observă că recurenta nu a formulat nicio afirmație potrivit căreia ar presta servicii *în principal* către clienți străini).

IV. Concluzie

[37] Nejvyšší správní soud [Curtea Administrativă Supremă] adresează, așadar, Curții de Justiție a Uniunii Europene următoarele întrebări preliminare:

1) Articolul 56 și următoarele TFUE se aplică unei reglementări naționale (o măsură obligatorie de aplicare generală sub forma unui decret municipal) care interzice un anumit serviciu într-o parte a unei localități, pentru simplul motiv că unii dintre clienții unui prestator de servicii afectat de această reglementare pot proveni sau provin din alt stat membru al Uniunii?

În cazul unui răspuns afirmativ, simpla invocare a posibilei prezențe a unor clienți din alt stat membru este suficientă pentru a atrage aplicabilitatea articolului 56 TFUE sau prestatorul de servicii are obligația de a dovedi prestarea efectivă de servicii către clienți care provin din alte state membre?

- 2) Este relevant pentru răspunsul la prima întrebare faptul că:
- a) eventualele restricții privind libera prestare a serviciilor sunt limitate în mod semnificativ, atât din punct de vedere geografic, cât și din punct de vedere material (aplicabilitatea eventuală a unei excepții *de minimis*); [OR 7]
 - b) nu reiese că legislația națională reglementează în mod diferit, în drept sau în fapt, situația operatorilor care prestează servicii în principal către cetățenii altor state membre ale Uniunii Europene, pe de o parte, și cea a operatorilor care vizează clientela internă, pe de altă parte?

[38] *[omissis]* [procedură națională]

[omissis] [procedură națională]

Brno, 21 martie 2019

[omissis] [semnătura]